

SCIENCE AND EDUCATION A NEW DIMENSION

PEDAGOGY
AND
PSYCHOLOGY

p-ISSN 2308-5258

e-ISSN 2308-1996

IV(44), Issue 93, 2016

SCIENCE AND EDUCATION A NEW DIMENSION

Pedagogy and Psychology

Editorial board

Editor-in-chief: Dr. Xénia Vámos

Honorary Senior Editor:

Jenő Barkáts, Dr. habil. Nina Tarasenkova, Dr. habil.

Andriy Myachykov, PhD in Psychology, Senior Lecturer, Department of Psychology, Faculty of Health and Life Sciences, Northumbria University, Northumberland Building, Newcastle upon Tyne, United Kingdom

Edvard Ayvazyan, Doctor of Science in Pedagogy, National Institute of Education, Yerevan, Armenia

Ferenc Ihász, PhD in Sport Science, Apáczai Csere János Faculty of the University of West Hungary

Ireneusz Pyrzyk, Doctor of Science in Pedagogy, Dean of Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wrocław, Poland

Irina Malova, Doctor of Science in Pedagogy, Head of Department of methodology of teaching mathematics and information technology, Bryansk State University named after Academician IG Petrovskii, Russia

Irina S. Shevchenko, Doctor of Science in Philology, Department of ESP and Translation, V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

Kosta Garow, PhD in Pedagogy, associated professor, Plovdiv University „Paisii Hilendarski“, Bulgaria

László Kótis, PhD in Physics, Research Centre for Natural Sciences, Hungary, Budapest

Larysa Klymanska, Doctor of Political Sciences, associated professor, Head of the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

Liudmyla Sokurianska, Doctor of Science in Sociology, Prof. habil., Head of Department of Sociology, V.N. Karazin Kharkiv National University

Marian Wloshinski, Doctor of Science in Pedagogy, Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wrocław, Poland

Melinda Nagy, PhD in Biology, associated professor, Department of Biology, J. Selye University in Komarno, Slovakia

Alexander Perekhrest, Doctor of Science in History, Prof. habil., Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Nikolai N. Boldyrev, Doctor of Science in Philology, Professor and Vice-Rector in Science, G.R. Derzhavin State University in Tambov, Russia

Oleksii Marchenko, Doctor of Science in Philosophy, Head of the Department of Philosophy and Religious Studies, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Olga Sannikova, Doctor of Science in Psychology, professor, Head of the department of general and differential psychology, South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky, Odesa, Ukraine

Oleg Melnikov, Doctor of Science in Pedagogy, Belarusian State University, Belarus

Riskeldy Turgunbayev, CSc in Physics and Mathematics, associated professor, head of the Department of Mathematical Analysis, Dean of the Faculty of Physics and Mathematics of the Tashkent State Pedagogical University, Uzbekistan

Roza Uteeva, Doctor of Science in Pedagogy, Head of the Department of Algebra and Geometry, Togliatti State University, Russia

Seda K. Gasparyan, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Yerevan State University, Armenia

Svitlana A. Zhabotynska, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Tatyana Prokhorova, Doctor of Science in Pedagogy, Professor of Psychology, Department chair of pedagogics and subject technologies, Astrakhan state university, Russia

Tetiana Hranchak, Doctor of Science Social Communication, Head of department of political analysis of the Vernadsky National Library of Ukraine

Valentina Orlova, Doctor of Science in Economics, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ukraine

Vasil Milloushev, Doctor of Science in Pedagogy, professor of Department of Mathematics and Informatics, Plovdiv University „Paisii Hilendarski“, Plovdiv, Bulgaria

Veselin Kostov Vasilev, Doctor of Psychology, Professor and Head of the department of Psychology Plovdiv University „Paisii Hilendarski“, Bulgaria

Vladimir I. Karasik, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Volgograd State Pedagogical University, Russia

Volodimir Lizogub, Doctor of Science in Biology, Head of the department of anatomy and physiology of humans and animals, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Zinaida A. Kharitonchik, Doctor of Science in Philology, Department of General Linguistics, Minsk State Linguistic University, Belarus

Zoltán Poór, CSc in Language Pedagogy, Head of Institute of Pedagogy, Apáczai Csere János Faculty of the University of West Hungary

Managing editor:

Barkáts N.

© EDITOR AND AUTHORS OF INDIVIDUAL ARTICLES

The journal is published by the support of Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe
BUDAPEST, 2015

Statement:

By submitting a manuscript to this journal, each author explicitly confirms that the manuscript meets the highest ethical standards for authors and coauthors. Each author acknowledges that fabrication of data is an egregious departure from the expected norms of scientific conduct, as is the selective reporting of data with the intent to mislead or deceive, as well as the theft of data or research results from others. By acknowledging these facts each author takes personal responsibility for the accuracy, credibility and authenticity of research results described in their manuscripts. All the articles are published in author's edition.

The journal is listed and indexed in:

INDEX COPERNICUS:	ICV 2014: 70.95
GLOBAL IMPACT FACTOR	2013: 0.545 ; 2014: 0.676 ; 2015: 0.787
INNO SPACE SCIENTIFIC JOURNAL IMPACT FACTOR:	2013: 2.642 ; 2014: 4,685
ISI (INTERNATIONAL SCIENTIFIC INDEXING) IMPACT FACTOR:	2013: 0.465 ; 2014: 1.215
DIRECTORY OF RESEARCH JOURNAL INDEXING	
ULRICHS WEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY	
UNION OF INTERNATIONAL ASSOCIATIONS YEARBOOK	
SCRIBD	
ACADEMIA.EDU	
GOOGLE SCHOLAR	

CONTENT

PEDAGOGY	7
Соціальні передумови фінських освітніх інновацій <i>В. О. Бутова</i>	7
Рефлексивний характер методичної роботи викладача коледжу <i>Н. М. Деньга</i>	10
Педагогічні засади навчання іноземній мові з використанням комп'ютерної програми <i>А. С. Драч</i>	15
Огляд діяльності педагогів і мистецтвознавців з розвитку системи підготовки вчителя декоративно-прикладного мистецтва на вітчизняних теренах освіти <i>Л. Ф. Ейвас</i>	21
Формування професійної відповідальності у майбутніх журналістів як науково-педагогічна проблема в сучасному освітньому просторі <i>Н. М. Хромченкова</i>	26
Система управління навчанням Canvas як компонентхмаро орієнтованого навчального середовища <i>О. В. Коротун</i>	30
Инновационные технологии формирования англоязычной письменной компетенции в высшей школе <i>А. А. Лященко</i>	34
Аксиологические основы эффективной валеологизации педагогической деятельности <i>Р. А. Мардоян</i>	37
«Осердечення» змісту професійної підготовки як чинник особистісно-професійного зростання майбутніх педагогівдошкільної освіти <i>Н. Гавриш, О. Половіна, Х. Барна</i>	42
Primary socialization of young children and preschoolers as a scientific problem <i>N. Shklyar</i>	46
Визначення терміна «кваліфікація» у професійно-кваліфікаційних системах України та Польщі <i>Н. Г. Русіна</i>	51
Ecologo-pedagogical activity as a type of professional pedagogical activity <i>М. М. Skyba</i>	55
Мотивація як засіб формування предметних компетентностей з фізики <i>О. В. Сондак</i>	59
Самовдосконалення особистості як філософська проблема <i>Н. В. Уйсімбаева</i>	64
PSYCHOLOGY	68
Методологічні засади побудови психолого-педагогічної програми розвитку комунікативних навичок ведення переговорів у студентів-міжнародників <i>Ю. П. Шатило</i>	68
Взаємозв'язок емоційного інтелекту та психічного стану молодшого школяра <i>М. М. Шпак</i>	72

«Осердечення» змісту професійної підготовки як чинник особистісно-професійного зростання майбутніх педагогів дошкільної освіти

Н. Гавриш, О. Половіна, Х. Барна

Інститут проблем виховання АПН України, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: rodinaga@mail.ru

Paper received 17.08.2106; Revised 21.08.2106; Accepted for publication 27.08.2016.

Анотація. Стаття присвячена реалізації особистісно зорієнтованого підходу в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти, що пов'язане із забезпеченням пріоритетності принципу «осердечення» змісту професійної підготовки та передбачає у ході вивчення загальнопедагогічних дисциплін розгортання полілогів на основі спеціально відібраних текстів з метою наповнення складних наукових понять і категорій особистісними смислами професійної свідомості майбутніх педагогів. Для ілюстрації теоретичних позицій представлено аналітико-конструктивні завдання Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності і результати їх виконання студентами.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні педагоги дошкільної освіти, особистісно-зорієнтований підхід, особистісно-професійне зростання.

Найвагомим серед пріоритетів у сучасній ситуації розвитку освіти науковці справедливо визначають її гуманізацію. Освітня практика на всіх її рівнях потребує якомога повнішої інтеграції розумової та духовно-емоційної діяльності для формування цілісної картини світу особистості в ім'я духовності, культури і розвитку планетарного мислення. Цьому суголосна й позиція Альберта Ейнштейна, який визнавав досягнення «стандартів людинотворення» не менш вагомим завданням, ніж забезпечення стандартів навчання.

Повноцінне особистісно-професійне зростання майбутнього педагога також стає можливим лише в умовах гуманізації та гуманітаризації, «осердечення», одухотворення системи фахової підготовки, що розуміється як відмова від націленості на «озброєння» знаннями на користь «запалювання духовного вогню» у знаннях про людину і світ.

На жаль, у змісті і процесі професійної підготовки фахівців сфера духовно-емоційних проявів як неодмінний складник високорозвинутої особистості тривалий час була винесена за межі наукового і практичного інтересу. Водночас аналіз теоретичних джерел з розвитку вищої педагогічної освіти останніх десятиліть засвідчує тенденцію до пріоритету формування особистості педагога як цілісного суб'єкта професійної діяльності (А. Деркач, І. Зимня, Є. Ісаєв, Н. Кузьміна, О. Ліннік, Л. Мітіна, О. Пехота, О. Савченко, В. Сластьонін та ін.). Процесу формування особистості як активного творця у її самовизначенні приділяли увагу В. Андрющенко, Є. Климов, В. Кремін, О. Леонтєв, В. Моляко, К. Роджерс, С. Рубінштейн, В. Огнев'юк та ін. Проблеми розвитку особистості педагога, його професійного вдосконалення присвячені роботи С. Братченка, В. Желанової, І. Зимньої, З. Кокаревої, А. Маркової, О. Морозової, Л. Подоляк та ін. У дослідженнях Ф. Гоноволіна, Н. Кузьміної, Ю. Кулюткіна, Л. Мітіної, Д. Ніколенка, А. Реана проаналізовано професійно важливі якості особистості педагога і педагогічні здібності, серед яких любов до дітей, критичність мислення, дидактичні особливості, комунікативні уміння та навички, інтелект тощо. Особистісно-зорієнтований підхід, представлений у дослідженнях Г. Балла, Д. Белухина, І. Бега, Є. Бондаревської, Г. Васяновича, Е. Зеєра,

Л. Качалової, С. Кульневича, С. Максименка, О. Пехоти, О. Савченко, В. Серікова, І. Якиманської та ін.

Науковці відзначають, що особистісне виявляється у професійному через ціннісні орієнтації та установки, зокрема, через педагогічну спрямованість і компетентність, професійну самосвідомість, емоційну гнучкість, педагогічну творчість тощо. Особистісно-професійне становлення і зростання майбутнього педагога супроводжується збагаченням його світогляду, уточненням ставлення до різних сторін життя, до людей, самого себе, своєї професійної діяльності, усвідомленням цілей і засобів, необхідних для їх конструктивного досягнення.

На відміну від наукових розвідок, аналіз досвіду фахової підготовки майбутніх педагогів засвідчує збереження усталених позицій, пов'язаних з переважанням авторитаризму, технократизму й вузького прагматизму, що обумовлює нівелювання гуманітарної та загальнокультурної домінант у змісті університетської освіти. І хоча останнім часом пріоритет формування особистісно-професійних якостей і вмінь і декларується в більшості нормативних документів як дороговказ у забезпеченні високої якості сучасної освіти, умова якісного життя окремої людини і суспільства в цілому, проте практика доводить, що гуманізації, одухотворенню змісту і процесу професійної підготовки, особистісно-професійному зростанню майбутніх педагогів не приділяється достатньо уваги. Звертаючись до аналізу сучасного масового досвіду загальної та професійної освіти, науковці відзначають домінування знаннево-центричних цінностей, що знаходять втілення у таких узагальнених категоріях, як «научіння», «передача», «накопичення», «формування», характеризуючих технократичний стиль мислення (О. Гогоберидзе, А. Деркач, Н. Кузьміна, В. Сластьонін). Їх переважання у цілях та змісті освіти засвідчує мінімум уваги до гуманітаризації та спричинює певною мірою деформацію ціннісно-сміслового, духовного складників освіти [1].

Відтак дисбаланс між духовно-особистісним і професійним складниками зі зменшенням уваги саме до особистісного розвитку майбутнього педагога ускладнює шлях набуття ним професійної майстерності, яка б відповідала вимогам двадцять першого століття як віку людини. Адже формування

особистісної та професійної зрілості майбутніх фахівців дошкільної освіти як результату їх професійного зростання в умовах університетської підготовки передбачає становлення, перш за все, їхньої дитиноцентричної орієнтації, пошук особистісних і педагогічних смислів і цінностей, вибір професійної позиції. Такий результат неможливий без «осердечення» змісту і процесу фахової підготовки.

Метою цієї статті є занурення у суть поняття «осердечення» в зазначеному контексті, виявлення способів реалізації завдань особистісно-професійного зростання майбутніх вихователів дітей дошкільного віку через одухотворення змісту і процесу підготовки педагогічних кадрів.

Справедливою є оцінка ситуації у вищій педагогічній освіті Г.Тарасенко, яка зазначає, що в результаті формалізованої, певним чином «обезлюдненої» професійної підготовки спостерігається явне гальмування у формуванні культурно-педагогічних автоматизмів фахової поведінки і спілкування майбутніх педагогів, зокрема, це стосується проявів таких якостей, як лідерство-служіння, духовність, висока мотивація, сердечне ставлення до професії, допитливість, ініціативність, наполегливість тощо [2].

Таким чином, не зважаючи на те, що світоглядні настанови 21 століття орієнтують на цінності гуманістичного світорозуміння, в освітній практиці, зокрема професійної освіти, продовжують утверджуватися жорсткі стандарти її якості, що само по собі загрожує формалізацією свідомості, стереотипізацією і трафаретністю мислення, виключення чи замороження духовного ресурсу людини. Ці наслідки тим більш відчутні в ситуації реальних загроз для інтелектуальної та емоційної сфери з боку кіберкультури й особливо болісні, коли йдеться про фахівців, професійна діяльність яких безпосередньо впливає на особистісне становлення і зростання дітей та молоді. Форсоване споживання інформації замість рефлексивного її «проживання» позбавляє майбутнього педагога можливості визначити власні смисли, а значить і відгукнутися на неї не лише розумом, а й серцем. Так, досить переконливо в плані результативності такої нерозумної політики виглядає поголовне впровадження тестів як інструменту об'єктивного оцінювання якості професійної підготовки майбутніх педагогів, що приводить до того, що знаки (поняття), які втілюють зміст педагогічної освіти, в свідомості значного числа студентів відриваються від смислів, носіями яких вони виступають. Перетворення мислення з чуттєвого на формалізоване, як справедливо відзначає Л.Мікешина, призводить до втрачання його морально-духовних основ, тоді як інтелект, моральність та мистецтво історично склалися і складають три стовпчиків освіти [3].

Враховуючи зазначене, в проектуванні системи роботи із забезпечення особистісно-професійного зростання майбутніх педагогів дошкільної освіти якості заснованої ми обрали ідею «осердечення» змісту професійного навчання через відповідний змістовний контекст, побудований як опрацювання спеціально дібраних педагогічних текстів, що процесуально реалізується через домінування інтерактивних технологій взаємодії.

Багаторічна успішна апробація означеної технології довела, що рефлексія, рефлексивне розмірковування у форматі проблемних діалогів на матеріалі спеціально дібраних текстів як інструмент пізнання забезпечує свідоме прийняття студентами базових педагогічних істин, формування власної моделі професійної поведінки. Адже, аналізуючи подану в тексті ситуацію, спрямований загальною логікою проблемного діалогу студент спів відносить її з власним життєвим і професійним досвідом, становлення якого відбувається поступово, виробляє власні правила професійної поведінки («ніколи, ні за яких умов...», «ніколи, можливо, залежно від ситуації», «я завжди буду намагатися...»). Попередні спостереження за навчальною діяльністю майбутніх педагогів показали, що надто інтелектуалізоване, вільне від емоцій сприйняття предметного змісту знижує ефективність переосмислення й перебудови власної поведінки, діяльності, ставлення, тому саме рефлексія переживання дає максимальну емоційну включеність у процес навчання, вироблення й прийняття педагогічних рішень. Зголошуючись з думкою К.Ізарда [4], який вважає, що навчання через переживання (як особистісне, так і соціальне) є так само важливим, а іноді навіть важливішим за присвоєння фактів і теорій, ми намагалися будувати навчальне заняття саме як емоційне проживання і переживання певного змісту, чому сприяло рефлексування на матеріалі тексту. Про важливість переживання знаходимо суголосні нашому баченню думки відомих філософів і психологів – Ф.Бассіна, Л.Божович, Л.Виготського, Е.Гуссерля, М.Мамардашвілі. Зокрема Л.Виготський вважав переживання головною клітиною в структурі пізнання [5], а Ф.Бассіндія інтерпретації понять «сенс» і «переживання» висунув ідею «значимого переживання», що дає нам змогу говорити про переживання, породжене рефлексією, як механізм професійно-особистісного зростання майбутніх педагогів. У своїй практиці ми також спираємося на теорію переживання, розроблену Ф.Василюком, який розглядає переживання як особливий вид діяльності по перетворенню людиною себе в світі і світу в собі в складних життєвих ситуаціях [6].

В якості спеціальних текстів, здатних до пробудження емоційного переживання, з метою «осердечення» змісту підготовки використовувалися прислів'я, приказки, афоризми видатних учених, фрагменти літературних творів (романів, поем, есе), газетних чи журнальних статей, дитячі казки, вірші, притчі тощо. На сьогодні накопичено певну базу спеціально дібраних текстів і методики їх використання в освітньому процесі. Цінність їх підтверджена багаторічним досвідом викладання психолого-педагогічних дисциплін викладачами кафедри дошкільної та початкової освіти Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (Н.Гавриш, В.Желанова, В.Докучаєва, Л.Нестеренко, О.Сущенко, Н.Червякова) та викладачами кафедри дошкільної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка (А.Данієлян, О.Коваленко, О.Ліннік, О.Половіна). Результати цього успішного досвіду використання спеціальних текстів неодноразово викладалися на сторінках наукових журналів.

Практика переконала, що успіх зумовлюється не лише добором текстів, а й вибором оптимальної форми їх опрацювання. Найбільш ефективними виявилися модеративні семінари, де в різних формах організації взаємодії учасників відбувається осмислення заданої проблеми через сприйняття центрального тексту та методи символізації, моделювання, виконання конструктивних завдань тощо. Ефективними виявилися і запропоновані Г.Тарасенко і перевірені нами різні способи художньо-творчої діяльності для карбування освітньо-виховних ідей: складання катренів (катрени – образні чотиривірші на задану тему), символічне визначення свого педагогічного кредо, розробка педагогічного логотипу (своєрідної графічної емблеми або символу) та інших графічних продуктів проектно-творчої діяльності (плакати, слайд-шоу, відеосюжети, газети, альманахи тощо), розігрування педагогічного театру в поєднанні слова, музики та пластичного ряду, створення педагогічних максим (*лат. maxima – основне правило, принцип*). Остання форма була навіть запропонована в якості аналітико-конструктивного завдання для студентів магістратури, учасників Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності. Зупинимося на її характеристиці детальніше.

Педагогічна цінність максим полягає в націленості на виробленні автором головних принципів свого професійного життя (для студентів – майбутнього професійного життя), формулювання намірів та осмисленого прийняття філософії міжособистісної взаємодії з дітьми. Максимі можуть складатися особисто чи підгрупою людей на засадах симпатії, великодушності, співробітництва, тактовності (принципи визначені Ф.Бацевич) [7]. Максимі як узагальнені, лаконічні й вигострені думки, що встановлюють етичний принцип ставлення педагога до світу дитинства, можуть стосуватися окремої ситуації, описаної в тексті, чи заданого (у вигляді теми, запитання, проблеми) сегменту професійної діяльності. У будь-якому випадку вони засвідчують не лише вираженість емоційно-емпатійного наповнення, але й заглиблену філософічність професійних позицій автора. Таке розуміння педагогічних максим дозволяє усвідомити їх виховну цінність у зв'язку з можливістю трансляції студентам поглядів на виховання в історично складеному соціально-культурному досвіді та використовувати їх для формування у майбутніх вихователів життєвої та професійної компетентності.

За оцінкою Г. Тарасенко, включення в освітній процес завдання зі складання педагогічних максим спрямоване на розвиток у студентів пластичності психічних реакцій на позитивні стосунки з дітьми, формування здатності до варіативності поведінки в реальних педагогічних ситуаціях. Формулювання педагогічних максим на основі літературних текстів до того ж дає змогу введення студентів до основ герменевтики – мистецтва глумачення, пояснення текстів.

Якщо максими складаються у форматі групового обговорення, то це допомагає навчатися будувати спілкування на засадах партнерства, спонукати дитину до активного включення в освітню ситуацію. Тобто, ми маємо справу з подвійним ефектом

використання цього ефективного засобу: по-перше, формулювання максим стає результатом осередченої мисленнєвої діяльності студента, по-друге, організація полілогу як проблемної розмови на основі запропонованих модератором максим дозволяє регулювати мовленнєву поведінку учасників. Так, Грайс виокремлює чотири максими учасника полілогу (кількості-якості інформації, вираження свого ставлення до неї і манера висловлення), кожна з яких має свої окремі постулати, що регулюють мовленнєву поведінку [8].

Уперше формулювання педагогічних максим було обрано в якості аналітико-конструктивного завдання для учасників Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Дошкільна освіта». Для виконання завдання були підібрані притчі та реальні історії етичного спрямування, що характеризувалися лаконічністю, образністю образу та мали містити конкретну ситуацію повчального характеру. Наведемо для прикладу один із текстів.

Притча про вогонь свічки

Надходив вечір. Чоловік запалив маленьку свічку й почав підійматися з нею сходами, які закручуючись спіраллю, губилися десь високо під склепінням вежі.

- Куди ми йдемо? — запитала свічка.

- Ми піднімаємося на вежу, щоб освітити шлях кораблям у гавані. Але жоден із кораблів не зможе побачити мого світла, — заперечила свічка.

- Хоча твій вогник і маленький, — відповів чоловік, — усе ж продовжуй горіти так яскраво, як тільки зможеш, решту залиш мені.

Так перемовляючись вони дісталися верхівки вежі й підійшли до великої лампи. Чоловік запалив лампу від маленької свічки, і незабаром великі відполіровані дзеркала за лампою відбили її світло, поширюючи його на милі навколо і вглиб моря, освітлюючи шлях кораблям і мандрівникам.

Виконання письмового творчого завдання «Педагогічні максими» оцінювалося за п'ятьма критеріями: наявність чотирьох сформульованих максим; ступінь відповідності формулювань смислу тексту; лаконічність та чіткість викладення думки; використання педагогічної термінології; грамотність і стилістична оформленість думок. За кожним з критеріїв студент міг набрати від 1 до 4 балів із загальною кількістю 20 балів.

Кількісний та якісний аналіз виконання письмового творчого завдання учасниками олімпіади засвідчив, що лише 38% з них виконали завдання на достатньому і високому рівні.

Типовою помилкою у формулюванні педагогічних максим було те, що студенти відходили від образів тексту намагаючись глобалізувати проблему. Відповіді таких студентів радше нагадували загальне розмірковування, сентенції, у яких думка не стосувалася конкретної ситуації.

Звернемося для прикладу до відповіді студента стосовно притчі про свічку.

«Результати педагогічної роботи неможливо побачити відразу, тому є обов'язковою позитивна настанова.

Дитинство – період в якому формується особистість і саме від цього залежить її майбутнє життя.

Педагог має надати допомогу дитині у її

самовизнанні, побудові власної програми саморозвитку.

Кожна дитина особлива і завдання виховання не загубити неповторність, а надалі розвинути її. Особистісно-орієнтоване виховання спрямоване на дитину як найвищу цінність».

Крім того, формулювання максим передбачає відчуття символічного чи метафоричного значення об'єкту, що знаково відображається лаконічним реченням із доцільним використання педагогічної термінології. Проте відповіді студентів в окремих випадках засвідчували невдале використання термінології, що пояснюється бажанням справити враження, замість занурення у сутність описаної ситуації, намагання розібратися у ній.

Представляючи окремі матеріали використання в якості одного із завдань Олімпіади складання педа-

гогічних максим, ми не мали на меті утверджувати їх як інструмент діагностики рівня фахової підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта». Хоча певною мірою результати стали яскравою ілюстрацією переважання в університетських програмах підготовки майбутніх педагогів прагматичного, технократичного, авторитарного підходу у викладанні та нівелювання гуманістичної домінанти в освітньому процесі. На наше глибоке переконання, включення у процес фахової підготовки майбутніх вихователів видів роботи осередченого змісту, спрямованих на прояв рефлексивно-творчої активності, допоможуть знаково-символічним структурам включитися у контекст поведінки студента та перетворити їх на засіб усвідомлення аксіологічних підходів до професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сластенин В.А. Рефлексивная культура и профессионализм учителя / В.А. Сластенин // Педагогическое образование и наука. – 2005. – №3. – С. 37-42.
2. Інноваційні технології навчання і виховання: навчальна програма для студентів денної та заочної форм навчання ОКР «магістр» спеціальності «Початкове навчання» / Укладачі: Г.С.Тарасенко, О.А.Голук, – Вінниця: ВДПУ, 2010. – 108 с.
3. Микешина Л.А. Эпистемология ценностей. — М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2007. — 439 с.
4. Изард К. Эмоции человека / Кэррол Е. Изард. – М. : Изд-во МГУ, 1980. – 439 с.
5. Выготский Л. С. Мышление и речь /Л. С. Выготский. – М. : Лабиринт, 2005. – 352 с.
6. Василюк Ф. Е. Психология переживания : анализ преодоления критических ситуаций / Ф. Е. Василюк. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 200 с.
7. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики: учебник / Ф. С. Бацевич. – 2-ге вид., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с. – (Серія «Альма-матер»).
8. Grice H. P. Logic and Conversation / H. P. Grice // Syntax and Semantics / ed. by P. Cole, J. Morgan. – N. Y.: Academic Press, 1975. – Vol. № 3. – P. 41–58.

REFERENCES

1. Slastenyn V.A. Refleksyvnaja kul'tura y professyonalizm uchytelja / V.A. Slastenyn // Pedagoghycheskoe obrazovanye y nauka. – 2005. – #3. – S.37-42.
2. Innovacijni tehnologhiji navchannja i vykhovannja: navchaljna prohrama dlja studentiv dennoji ta zaochnoji form navchannja OKR «maghistr» specialjnosti «Pochatkovе navchannja» / Ukladach: Gh.S.Tarasenko, O.A.Gholjuk, – Vinnycja: VDPU, 2010. – 108 s.
3. Mykeshyna L. A. Эпистемологхья ценностей. — М.: Россйская polytycheskaja encyklopedyja (ROSSPЭN), 2007. — 439 s.
4. Yzard K. Emocy y cheloveka / Kэрol E. Yzard. – М. : Yzd-vo MGhU, 1980. – 439 s.
5. Vyghotskyj L. S. Myshleniye i rech' / L. S. Vyghotskyj. – М. : Labyrynt, 2005. – 352 s.
6. Vasylyuk F. E. Psykhologhija Perezhyvanyja : analyz preodolenyja krytycheskykh sytuacij / F. E. Vasylyuk. – М. : Yzd-vo Mosk. un-ta, 1984. – 200 s.
7. Bacevych F. S. Osnovy komunikatyvnoji linghivistyky: pidruchnyk / F. S. Bacevych. – 2-ghevyd., dop. – K.: VC «Akademija», 2009. – 376 s. – (Serija «Aljma-mater»)
8. Grice H. P. Logic and Conversation / H. P. Grice // Syntax and Semantics / ed. by P. Cole, J. Morgan. – N.Y.: Academic Press, 1975. – Vol. № 3. – P. 41–58.

“Spiritualization” of person-professional growth content of future pre-school teachers

Gavrysh N., Polovina E., Barna H.

Abstract. The article is dedicated to the realization of person-oriented approach during professional preparation of future pre-school teachers. This process is linked to the guarantee of the priority of spiritualization principal and assumes discovery dialog on the basis of specially selected passages with the purpose of future educators awareness fulfillment with personable meaning of scientifically complicated concepts and categories. For the purpose of theoretical positions illustration, materials of the Ukrainian student Olympiad have been presented, in particular, analytical-constructive tasks and the performance results by the students.

Keywords: professional preparation, future teachers of preschool education, personality orientated approach, personality professional growth.

«Осердечение» содержания личностно-профессионального роста будущих педагогов дошкольного образования Н. Гавриш, Е. Половина, Х. Барна

Аннотация. Статья посвящена реализации личностно-ориентированного подхода в процессе профессиональной подготовки будущих педагогов дошкольного образования, что связано с обеспечением приоритетности принципа «осердечения» содержания профессиональной подготовки и предполагает в ходе изучения общепедагогических дисциплин развертывание полилогов на основе специально отобранных текстов с целью наполнения личностными смыслами сложных научных понятий и категорий профессионального сознания будущих педагогов. Для иллюстрации теоретических позиций представлены аналитико-конструктивные задания Всеукраинской студенческой олимпиады по специальности и результаты их выполнения студентами.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие педагоги дошкольного образования, личностно-ориентированный подход, личностно-профессиональный рост.

Editor-in-chief: Dr. Xénia Vámos

The journal is published by the support of
Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe

Készült a Rózsadomb Contact Kft nyomdájában.
1022 Budapest, Balogvár u. 1.
www.rcontact.hu